

Rinze Ijbema - Lucas 1, 76-79: 'Nu.'

[1] Wat dachten jouw ouders toen jij werd geboren? Hebben jullie het daar wel eens over gehad? Of vind je het een rare vraag? Het is geen rare vraag, vind ik tenminste. Je kunt natuurlijk doen alsof het allemaal heel gewoontjes is, dat er een kind wordt geboren. Het gebeurt tenslotte zo vaak. Maar toen jij werd geboren, toen was dat uniek. Er is er maar één zoals jij. Daarom is het niet zo gek om bij de geboorte van een kind eens te gaan zitten en je bewust te zijn wat de geboorte van dit kind je doet. Wat voor herinneringen roept het op? Wat zijn je verwachtingen? Waar hoop je op? Waar ben je bang voor? Welke zegen zou je dit kind mee willen geven? Misschien, als je ouders er nog zijn en je ziet ze deze kerst, kun je het ze nog eens vragen. Wat was jullie wens voor mij, toen ik geboren werd? Wie weet wat je er voor nu aan hebt, als je zo eens naar je verleden kijkt.

[2] Vanzelf gaat het vanmorgen over de geboortezegen die Johannes meekreeg van zijn vader Zacharias. Ik vind er alles voor pleiten om het gedicht dat we lezen, de Lofzang van Zacharias, serieus te nemen als de zegenwens die hij uitsprak bij de geboorte van zijn wonderzoon. Jaren hadden ze gewacht op een kindje, maar het was hun niet gegeven. Toen had God gezegd dat het er toch nog van zou komen, maar omdat Zacharias twijfelde of dat wel kon, had God hem negen maanden het zwijgen opgelegd. Die man heeft zijn leven lang nagedacht over een kind en in wat voor wereld zo'n kind zou opgroeien. Toen lichtte God een puntje van de sluier op en legde Zacharias meteen een spreekverbod op. Reken maar dat Zacharias diep en diep heeft nagedacht en bij deze geboorte van dit unieke kind precies dat zegt wat gezegd moet worden. Deze priester wordt op zijn oude dag een profeet.

[3] 'En jij, kind, zult genoemd worden: profeet van de Allerhoogste.'

Eeuwenlang had God gezwegen. De laatste Israëliet die nog een profeet had horen spreken, was al generaties geleden gestorven. In het verleden had God wel gesproken. Hele boeken waren volgeschreven met wat zijn profeten hadden verteld. Vanaf Mozes of misschien wel vanaf Abraham was er een keten van profeten geweest. Steeds hadden nieuwe profeten nagedacht over wat God vroeger had gezegd, steeds opnieuw hadden ze nagedacht over wat ze in hun eigen tijd zagen gebeuren, steeds opnieuw hadden ze vooruit gekeken. Waar komen we vandaan? Hoe laat is het nu?

Is het al bijna vijf voor twaalf? Waar gaat het heen? Maar kennelijk stond de klok al een paar eeuwen stil. Eeuwenlang had God gezwegen.

[4] Negen maanden had Zacharias zitten puzzelen. Reken maar dat hij alle oude boeken waar hij de hand op kon leggen heeft doorgeploegd. Reken maar dat hij woord voor woord heeft herkauwd, steeds opnieuw, wat de engel tegen hem had gezegd, letter voor letter. En gaandeweg was het hem duidelijk geworden. Dat aan de stilte van God een eind was gekomen. En dat niet alleen. Zijn zoon zou maar niet een nieuwe profeet van de Heer zijn. Zijn zoon zou de laatste profeet van de Heer zijn. Dat betekende dat God zelf zou komen. Het is één ding om in je oude dag toch nog een kind te krijgen. Het is nog weer iets anders, als dat kind de profeet mag zijn die het magische woord mag zeggen: 'Nu!'

Graag wil ik vanmorgen met je de woorden van Zacharias bij langs gaan. Wat heeft hij ontdekt in de negen maanden van zijn stilte? Zoals hij zelf de woorden van de engel op een goudschaaltje woog, zo kun je er op rekenen dat de zinnen die nu uit zijn mond komen woord voor woord de moeite waard zijn. Maar om dat te kunnen zien, wil ik je vanmorgen vragen om dom te zijn. Met dom zijn bedoel ik, dat je net doet alsof je Jezus nog niet hebt ontdekt. Met dom zijn bedoel ik, dat je het idee loslaat dat de bijbel een soort dogmatiek is. Met dom zijn bedoel ik, dat je het idee loslaat dat het om een paar losse teksten gaat, waarmee je 'de waarheid' kunt bewijzen. Maar eigenlijk vraag ik je niet om dom te zijn, maar open te zijn voor de wijsheid van Zacharias. Elke zin die hij spreekt, haalt een lijn uit de bijbel naar voren, en van al die lijnen vlecht hij een verhaal. Luister maar.

[5] 'Je zult voor de Heer uit gaan om de weg voor hem gereed te maken.'

De engel had gezegd: 'Als bode zal hij (jouw zoon, Zacharias) voor God uit gaan met de geest en de kracht van Elia.' En dit was wat Zacharias daarover in zijn bijbel had gevonden: 'Let op, ik zal mijn bode zenden; hij zal de weg voor mij effenen.' Dat vind je bij de profeet Maleachi. En dit komt bij Jesaja vandaan: 'Hoor, een stem roept: 'Baan voor de Heer een weg door de woestijn, effen in de wildernis een pad voor onze God. Laat elke vallei verhoogd worden en elke berg en heuvel verlaagd, laat ruig land vlak worden en rotsige hellingen rustige dalen.'" Mocht jij nu in jouw hart de muziek van de Messiah horen, dan denk ik dat je precies te pakken hebt wat het hart van Zacharias bewoog.

[6] Wat je moet weten van de profeten die Zacharias hier aanhaalt, is dat ze het over de ballingschap hadden. De ballingschap? De ballingschap: de periode van zeventig jaar, van twee generaties, dat wat er over was van Israël, van Juda, ver van het beloofde land vandaan opgesloten was in een ander land, in een andere stad, de wereldstad Babylon. God had het zijn volk eenvoudig gemaakt. Beantwoord zijn liefde, dan ben je welkom in het paradijs – nou ja, in dat beloofde land dan, waar je lang en gelukkig mag leven. Maar toen was de ballingschap gekomen, dus mag jij zelf invullen wat er gebeurd was. Inderdaad, ze hadden Gods liefde genegeerd. Ze hadden God uit hun leven verdreven. Dan krijg je dat. Ballingschap.

Nu kon je in de tijd van Zacharias denken: gelukkig is die ballingschap iets van vroeger. Dat is waar, maar er was nog wel een probleem. Want de troon van God was nog vacant... Toen z'n volk het land uit moest, had ook God Jeruzalem verlaten. En ergens was dat nog steeds zo. Want de profeten hadden gezegd dat ná de ballingschap, als bij een tweede Exodus, God weer in zijn eigen stad zou regeren, de grote wederkomst. Luister maar naar Maleachi: 'Let op, ik zal mijn bode zenden; hij zal de weg voor mij effenen. Opeens zal hij naar zijn tempel komen, de Heer naar wie jullie uitzien, de engel van het verbond naar wie jullie verlangen. Komen zal hij – zegt de Heer van de hemelse machten.' Eeuwenlang hadden ze zich afgevraagd: wanneer? Johannes gaat het mogen zeggen: nu! In de woorden van Jesaja 40: 'De luister van de Heer zal zich openbaren voor het oog van al wat leeft. De Heer heeft gesproken!'

Dit is het kader, waarin Zacharias er de volgende zin naast zet, en de volgende.

[7] 'Je zult zijn volk bekend maken met hun redding,
dat is de vergeving van hun zonden.'

Dit is het plaatje: de troon van God is nog vacant. Er zit nog geen zoon van David op de troon in Jeruzalem en de tempel die daar staat is nog geen schaduw van het door God beloofde ideaal. Dus is de ballingschap voorbij en hij is nog niet voorbij. Maar als hij niet voorbij is, wat is dan de conclusie? Dan leven wij nog onder de macht van een ander of van anderen dan God. Dan zitten wij nog vast aan de gevolgen van onze zonde, onze keus om zijn liefde af te blokken. Maar dan verschijnt iets van Gods luister, een engel van de Heer in de tempel aan Zacharias. '(Jouw zoon) zal velen uit het volk van Israël tot de Heer, hun God brengen. Als bode zal hij voor God uit gaan ... om zondaars tot rechtvaardigheid te brengen, en zo zal hij het volk gereedmaken voor de Heer.'

[8] In dit plaatje is je redding niet dat je maar vrij bent van je zonden, maar dat je vrij bent van de gevolgen van je zonden. Je zonde is dat je God negeert, dat je doet of Hij er niet is, wanneer Hij je probeert te laten wennen aan zijn liefde. Maar het gevolg daarvan is dat je jezelf een enkelband aandoet, een ketting om je nek, een zelfgekozen slavernij terwijl je kind van God kon zijn. God verbreekt die keten van oorzaak en gevolg. Hij gaat weer bij zijn volk wonen, Hij gaat zijn troon weer opeisen, Hij gaat nu echt een eind maken aan alle vormen en alle restanten van de hele ballingschap. Dit is wat Zacharias er over had kunnen vinden bij de oude profeten, bij Jeremia deze keer: 'Ik ga de koning van Babylonië en zijn land straffen, en ik zal Israël terugbrengen naar hun weidegrond. In die dagen, in die tijd, zal ik onderzoeken of er nog wandaden op Israëls rekening staan. Ze zullen er niet zijn. En ik zal onderzoeken of Juda nog zonden op zijn rekening heeft staan. Ik zal ze niet vinden, want allen die ik in leven laat, zal ik vergeven.' En Zacharias denkt: dat kun je korter zeggen. 'Je zult Gods volk bekend maken met hun redding, dat is de vergeving van hun zonden.' Wanneer? Nu.

Maar Zacharias is er nog niet.

[9] 'Dankzij de liefdevolle barmhartigheid van onze God.'

'Barmhartigheid'? Het woord scoort hoog op lijstjes van christelijke onbegrijpelijkheden. Is goed, ik zal het makkelijk voor je maken. 'Barmhartig' is verliefd. Begin daar maar eens mee. Barmhartig gaat over wat je van binnen voelt, in je hart en in je maag. Zoals die vlinders in je buik, wanneer je verliefd bent. Of wat je moeder voelde, toen je groeide in haar buik en toen geboren werd; en in zekere zin blijf je verbonden. Kijk, Zacharias heeft in negen maanden tijd én de woorden van de engel én de boeken van Mozes en de profeten én de eeuwen van zwijgen van God in zich opgenomen en verwerkt en nu snapt hij het. De dag die je wist dat zou komen is eindelijk daar. En waarom, ten diepste, waarom? Omdat God verliefd op ons is. Omdat de Allerhoogste de Barmhartige is. En ik ga je de teksten niet noemen, omdat het er teveel zijn. Zoek het zelf maar op en laat het tot je doordringen dat dit de boodschap van Gods profeten geweest is: Hij is verliefd op ons.

[10] En wil je dat misschien tot je laten doordringen? Hij kan dus eeuwen zwijgen, ja, ook in jouw ervaring. Maar hij is niet de zwijger. Hij is de barmhartige. Hij kan ons overlaten aan de gevolgen van onze zonde. Maar hij is niet de boze. Hij is de barmhartige. Hij kan je uitdagen en hij kan je veel te dragen geven, misschien meer dan je aankunt. Maar Hij is de barmhartige. Hij heeft een moederband met je: uit Hem ben je voortgekomen. Hij is verliefd op ons. Al die tijd dat Hij zweeg bleven we het vermoeden. Al die tijd dat Hij kwaad op ons was bleven we het hopen. Ons hart weet het zeker:

zodra we Hem ontmoeten, gaan we het ontdekken: Hij is verliefd op ons. ‘Zodra we Hem ontmoeten’? Misschien: nu?

[11] ‘Dankzij de liefdevolle barmhartigheid van onze God zal het stralende licht uit de hemel over ons opgaan.’

Hier verwijst Zacharias naar het feit dat Gods terugkeer naar Jeruzalem niet maar de grote Exodus voor Israël betekent, maar dat het de hele wereld op z'n kop gaat zetten. Je kunt met Zacharias denken aan teksten als Maleachi 3, 20: ‘Maar voor jullie die ontzag voor mijn naam hebben zal de zon stralend opgaan, de zon die gerechtigheid brengt en genezing in haar vleugels draagt.’ Of ook uit Jesaja 60: ‘Sta op en schitter, je licht is gekomen, over jouw schijnt de luister van de Heer. Duisternis bedekt de aarde en donkerte de naties, maar over jou schijnt de Heer, zijn luister is over jou zichtbaar. Volken laten zich leiden door jouw licht, koningen door de glans van je schijnsel.’ Als ik nu nog een keer ‘Messiah’ zeg heb je de muziek misschien de hele dag in je hoofd.

[12] Maar weet je dat Zacharias waarschijnlijk nog iets anders in gedachten had? Niet alleen een zon kan opkomen; graan kan dat ook. En je moet toegeven: licht uit de hemel dat opkomt? Hoe stel je je dat voor? Vandaar: ik denk dat Zacharias hier ook verwijst naar een andere bijbelse lijn, die van een wonderlijke nieuwe groei die Gods profeten beloofd hadden – want precies dat woord voor nieuwe groei, ‘knop’ of ‘telg’ gebruikt hij hier: ‘opkomst’. Luister eens, naar Zacharia: ‘Ik zal mijn dienaar sturen, de telg aan de stam van David.’ En verderop: ‘Let op, een man met de naam Telg, die aan de stam zal uitbotten, herbouwt de tempel van de Heer.’ Zoals ook Jeremia zei: ‘De dag zal komen, dat ik aan Davids stam een rechtmatige telg laat ontspruiten, die als koning een wijs beleid zal handhaven. Dan wordt Juda verlost en zal Israël in vrede leven.’ ‘De dag zal komen.’ Zacharias heeft achterom gekeken, negen maanden lang. Hij heeft alles bij elkaar opgeteld en weet hoe laat het is. Zijn zoon gaat de laatste profeet zijn, de profeet met de boodschap van het ene woord: nu.

[13] ‘God gaat verschijnen aan allen die leven in duisternis en verkeren in de schaduw van de dood, zodat we onze voeten kunnen zetten op de weg van de vrede.’

Zacharias keek terug, naar de oude profeten. Hij keek naar het kind in zijn armen, en hij wist: het is zo ver. Wij keken terug naar die oude Zacharias en naar zijn kind, de profeet van de Allerhoogste. En nu komt het op ons af, want de boodschap raakt iedereen. Allen die leven in de

schaduw van de dood. De weg van de vrede was ooit concreet: de weg naar Jeruzalem, uit Egypte, uit ballingschap, uit je huis en uit je maagschap, naar God, in zijn stad in zijn tempel. Er is wat veranderd in tussentijd. Jezus zelf heeft de tempel vervangen en wij zelf zijn de nieuwbouw van Gods stad, een nieuw Jeruzalem. Maar daarmee is de weg van de vrede niet minder concreet geworden: achter Jezus aan, je voeten op de weg van vrede.

[14] Wat dachten jouw ouders toen jij werd geboren? Welke zegen heb jij meegekregen? Dat is een persoonlijke vraag, waar je zelf over na mag denken. Wat dacht God toen zijn zoon op aarde werd geboren? Welke wens van Hem bracht dit kind tot uitdrukking? Ik denk dat we het weten. Vrede op aarde. Nu.

Amen.

1. Enig idee wat je ouders voor je wensten toen je ter wereld kwam?
2. In de preek zijn heel wat bijbelteksten aangehaald, maar niet bij Gods 'barmhartigheid.' Zoek er een paar op, en ontdek Gods 'moederhart'.
3. 'Steeds hadden nieuwe profeten nagedacht over wat God vroeger had gezegd, steeds opnieuw hadden ze nagedacht over wat ze in hun eigen tijd zagen gebeuren, steeds opnieuw hadden ze vooruit gekeken. Waar komen we vandaan? Hoe laat is het nu? Is het al bijna vijf voor twaalf? Waar gaat het heen?' Wat zou een profeet vandaag zeggen?